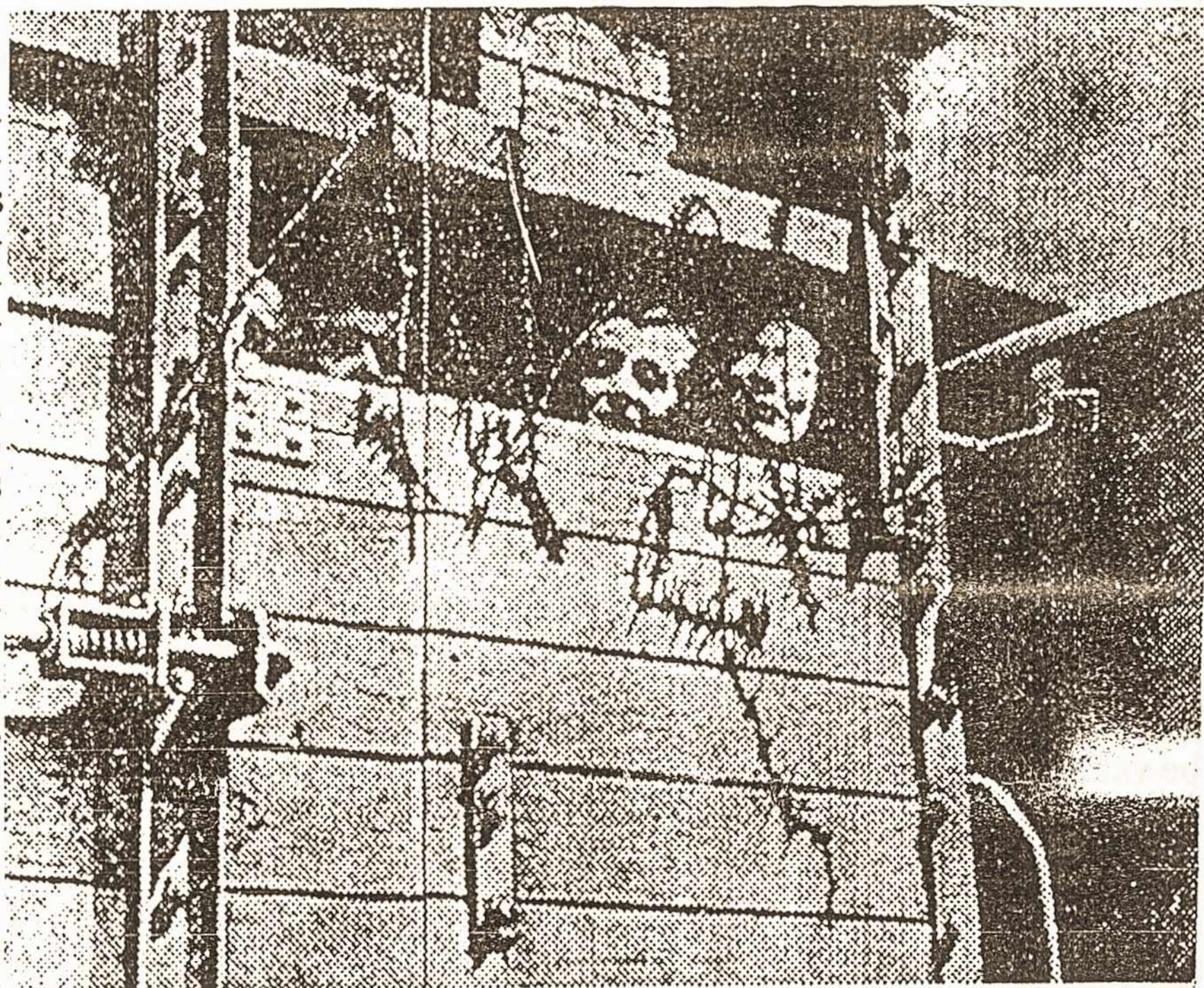

60 METŲ NUO LIETUVOS GENOCIDO PRADŽIOS

Danutė Bindokienė

Kai kalbame apie šventes, įsivaizduojame linksmumą, džiaugsmą, giedrią nuotaiką. Liūdesys ir skausmas mūsų galvosenoje visiškai nesiderina su šventės sąvoka. Net Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo šventę (vasario 16 d.) švenčiame iškilmingai, nors to nepriklausomybė buvo prarasta vos po 22 metų nuo jos paskelbimo. Tačiau nuo 1940 m. birželio mėn. vidurio lietuvių tautos gyvenime atsirado liūdesio šventė, arba, galime sakyti, Liūdesio ir skausmo diena. Nepriklausomos Lietuvos gyvenimas pasibaigė 1940 m. birželio 15 d., kai Sovietų Sąjungos kariuomenė okupavo kraštą. Visa valstybės santvarka vėl atsidūrė svetimųjų rankose. Bolševikai galvotrūkiais skubėjo panaikinti laisvosios Lietuvos gyvenimo ženklus. Iš mokyklų buvo išmesti kryžiai, pašalintas tikybos dėstymas, uždrausta spausdinti kai kurias (ypač religinio turinio) knygas, leisti buvusius laikraščius, žurnalus. Lietuvos trispalvė bematant pakeista raudona komunistų vėliava, o vytiš - kūju ir pjautuvu. Kariuomenė, policija, savivaldybė, kiekviena valdiška įstaiga ir institucija buvo kontroliuojama, pagrindiniai valdininkai keičiami vietiniais komunistais arba rusais. Organizacijos, veikusios nepriklausomoje Lietuvoje, buvo uždraustos, jų veikimas sustabdytas. Mokyklose ir įstaigose vėl pasigirdo rusų kalba, kaip senaisiais carų laikais, tik šį kartą kartu dar buvo vartojama ir lietuvių kalba.

Maisto produktai, įvairių fabričių gaminiai ir kitos gėrybės buvo skubiai transportuojamos į Rusiją. Visas kraštas apsigaubė

Lietuvius vežė į Sibirą gyvulinuose vagonuose

baimės, liūdesio ūkanomis. Nors atviro pasipriešinimo okupacijai krašte nebuvo (tik pogrindyje buvo spausdinami atsišaukimai, spaudiniai, nukreipti prieš okupantus; organizuojamas pasipriešinimas), bolševikai pasistengė, kad bet koks nepaklusnumas būtų užgniaužtas net prieš jo pasirodymą. Jie gerai žinojo lietuvių tautos užsispyrimą ir ryžtą kovoti dėl tautos laisvės. Kad tai neatsitiktų pirmiesiems okupacijos siaubo išpūdžiams susilpnėjus, reikėjo pašalinti iš krašto žmones, kurie galėtų kurstyti pasipriešinimą ir jam vadovauti ateityje. Tokiais žmonėmis bolševikai laikė visą šviesuomenę, turtingesnius ūkininkus ir visus, kurie tik turėjo valdiškas ar karines tarnybas nepriklausomoje Lietuvoje. Tame nepatikimų imonių „liaudies priešų“ - sąrašė

taip pat buvo visa dvasininkija. Lietuvių areštai ir tremimai į Sibirą buvo aptarti Maskvoje 1939 m., dar prieš Lietuvos okupaciją. Rusams įžygiavus į Lietuvą 1940.VI.15 d., apie 2000 lietuvių, buvusių atsakingose pareigose švietimo, valdžios, pramonės ir kitose įstaigose, buvo areštuota. Areštai nesiliovė ir toliau. Tais metais buvo suimta apie 10.000 žmonių. Areštuojamieji buvo baudžiami be jokio teismo: vieni laikomi kalėjimuose arba ištremiami į Sibirą, kiti nužudomi.

Tačiau to neužteko. Buvo planuojamos dar didesnės deportacijos, kurios įvykdytos 1941 m. birželio 14-15 d. naktį (daugiausia 1-4 val. nakties). Po visus kaimus, miestelius, visose miestų gatvėse pasipylė dengti rusiški sunkvežimiai, prisėsti ginkluotų

SEMÁNARIO

MŪSŲ LIETUVA

JORNAL CULTURA "NOSSA LITUANIA"

Atskiro numerio kaina R\$.1,00
Metinė prenumerata R\$.20,00
Prenumerata oro paštu R\$.40,00

Užuojautos, sveikinimai, skelbimai(anuncios) už viena skilties(coluna) cm. R\$.3,00
Straipsnius ir korespondencijas Redakcija tvarko savo nuožiūra.
Pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos ar Leidėjų nuomonę.
Čekius ar pašto perlaidas rašyti PETRAS RUKSYS vardu.

Rua Inácio, 671 - Vila Zelina
03142-001 SÃO PAULO, SP - BRASIL
Diretor Resp. Vytautas J. Bacevicius
Redige Equipe Editorial
Fone: 6341-1886 Fax: 6341-3945

E-MAIL: peruksdb@ruralsp.com.br
musu.lietuva@ig.com.br

GARBES LEIDEJAS R\$.50,00
GARBES PRENUMERATA R\$.40,00

kareivių ir milicijos. Į juos buvo grūdami seniai, vaikai, kūdikiai, ligoniai, vyrai ir moterys iš įvairių visuomenės sluoksnių ir profesijų. Nebeliko nei vienos Lietuvos vietovės, kad ir nuošaliausios, kuri tą baisią naktį nebūtų buvusi paliesta.

Suimtieji buvo vežami į artimiausias geležinkelio stotis. Čia „supakuojami“ į paruoštus, gyvulinčius vagonus, kurių langai buvo užkalti lentomis. Šeimos išskirstomos: tėvai atskiriami nuo vaikų, vyrai nuo žmonių. Be maisto, be vandens, be sanitarinių priemonių žmonės kentėjo tvankiuose, uždarytuose vagonuose, kol visas ešalonas buvo pripildytas. Tuomet traukinys pajudėdavo į rytus, o jo vietoje kitas garvežys atvilkdavo eilę naujų vagonų.

Visas kraštas paskendo aimanose ir raudose. Masinių areštų metu daug kartų pasitaikė, kad

LIETUVIŠKI

LIPINUKAI AUTOMOBILIAMS

su Lietuvos valstybiniu ženklu
raudona ir juoda spalva.

Turime taip pat trispalvę ir kitų
lipinukų. SIUNČIAME PAŠTU.

Kreiptis į parapijos raštine.

KAS BĖGA NUO LIETUVIŠKOS
SPAUDOS, BĖGA NUO SAVO TAUTOS

kuris šeimos narys tuo metu nebuvo namie. Grįžęs atrado šeimą išvežtą. Nebuvo jokių galimybių sužinoti, kur ta šeima, už ką areštuota, koks jos likimas. Tą baisią naktį visoje Lietuvoje areštuota ir vėliau deportuota daugiau kaip 34.000 lietuvių. Daug jų mirė pakelyje į tolimąjį Sibirą - ypač tie, kurie buvo seni, ligoniai, maži kūdikiai ar šiaip silpnesnės sveikatos.

Trėmimai laikinai sustojo, nes pritrūko vagonų suimtiesiems. Kai pirmoji tremtinių banga bus saugiai patalpinta koncentracijos stovyklose Altajuje, Kazakstane ir kitose Sibiro vietovėse, vagonai sugriš atgal į Lietuvos geležinkelių stotis, ir trėmimai bus tęsiami. Būsimųjų tremtinių sąrašai buvo kruopščiai sudarinėjami toliau, belaukiant naujų areštų datos.

Tolimesnes deportacijas sustabdė rusų-vokiečių karas, prasidėjęs 1941 m. birželio 22 d. Karui prasidėjus, daug lietuvių, kurie tebebuvo kalėjimuose arba nespėti išsiųsti į Rusijos gilumą, besitraukiančiųjų rusų žiauriai nužudyti. Kitus kalinius išlaisvino sukilę lietuviai.

Su antrąja bolševikų okupacija (prasidėjusia 1945 m., vokiečiams pasitraukus iš Lietuvos) areštai ir trėmimai tęsėsi toliau.

Apskaičiuojama, kad tarp 1945 ir 1950 m. apie 350.000 lietuvių iš-tremta iš Lietuvos.

Po Antrojo pasaulinio karo lietuviai, atsidūrę laisvuose pasaulio kraštuose, kasmet prisimena ir pamini baisiąsias 1941 m. birželio dienas. Daugelis dabartinių išeivių dar gerai prisimena tą siaubą, suėmusį visus šalies gyventojus areštų ir trėmimų metu. Daugelis taip pat neteko savo artimųjų arba bent pažįstamų tą skausmingą birželio 14-15 d. naktį.

Mes galime Lietuvos kančios dienas paminėti savo šeimos ratelyje, savo organizacijoje, net ir kitataučių tarpe, papasakodami jiems apie lietuvių tautai padarytas skriaudas ir tas, kurios tebedaromos iki šios dienos. Apie anų dienų baisumus medžiagos yra įvairiose Lietuvos istorijos knygose, Lietuvių enciklopedijoje, daugelyje atsiminimų ir grožinės literatūros tomų, išleistų išeivijoje nuo 1949 m. iki dabar. Apie persekiojimus medžiagos galime rasti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikose“, kuri buvo leidžiam Lietuvos pogrindyje, pasiekdavo Vakarus slaptais keliais ir buvo perspausdinta Amerikoje stambiomis knygomis.. Kronikos taip pat buvo spausdinamos anglų, ispanų, portugalų ir prancūzų kalbomis.

Nors Kronikos daugiau aprašydavo Lietuvos katalikų, tikinčiųjų ir Bažnyčios persekiojimus, jos taip pat duodavo labai tikslų Lietuvos gyvenimo vaizdą. Daug kruopščiai surinktos medžiagos anglų kalba galime rasti prof. Tomo Remeikio redaguotose knygose „Violations of Human Rights in Lithuania“ ir kai kuriose kitose.

Čia suminėjome tik kelis šaltinius, kurie padės išsamiau su-

ROTISSERIE DO VICTOR LTDA.

Comidas típicas

Salgados em geral

Frituras

Fazemos sob encomenda E6341-6623 6341-7094

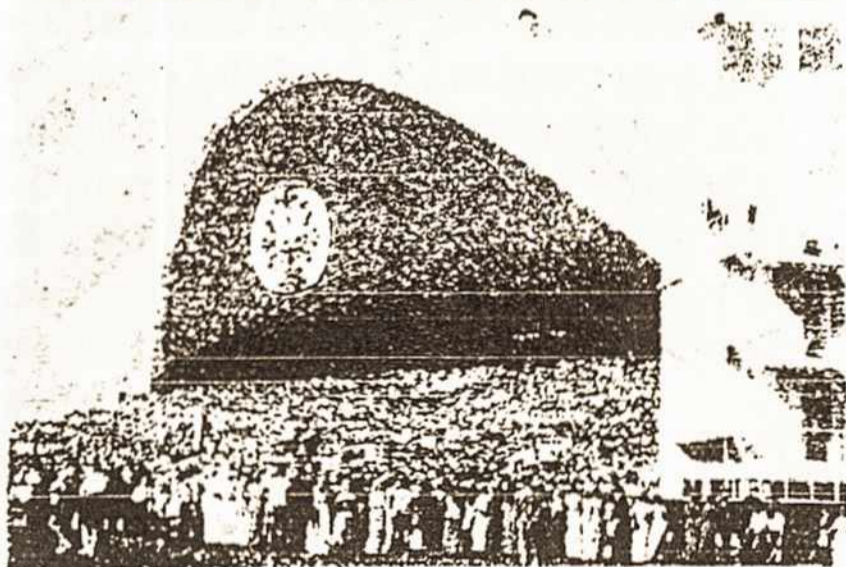
Rua Monsenhor Pio Ragazinskas, 29 - Vila Zelina

Cep 03141-090 - Sao Paulo - SP

sipažinti su bolševikų okupacijos santvarka ir lietuvių padėtimi toje okupacijoje. Verta su tais faktais patiems susipažinti ir supažindinti gyvenamojo krašto žmones, su kuriais tenka bendrauti.

Liūdnoji birželio vidurio šventė suteikia gerą progą patiems prisiminti ir kitataučiams papasakoti apie savo tėvų žemės skriaudas svetimųjų valdžioje. Šeima gali kartu pasimelsti už žuvusius, už tautos kankinius, jeigu yra patogu - tą dieną dalyvauti pamaldose su kitais lietuviams. Galima namuose turimą vyčio ženklą arba lietuvišką vėliavą perjuosti juodu kaspiniu, ramos valandėlės metu pasiklausyti lietuviškų giesmių ir muzikos. Surinkus visą šeimą, ypač mažamečius vaikus, pasikaityti lietuviškos poezijos apie tėvynės meilę, kančias, apie garbingą jos senovę ir šviesesnio rytojaus viltį. Šiam tikslui labai tinka Maironio, Bernardo Brazdžionio, Kazio Bradūno ar kurio kito mūsų poeto kūryba. Tokiai šeimyninei rimties valandėlei puikus skaitinys yra Daumanto knyga apie lietuvius partizanus, kovojusius ir žuvusius Lietuvos miškuose Antrojo pasaulinio karo pabaigoje ir jam pasibaigus. Daug medžiagos apie partizanus duoda Vlodo Ramojaus (Būtėno) knygos „Kritusieji už laisvę“ du tomai, Aloyzo Barono „Vėjas lekia lyguma“ ir daug kitų leidinių.

NAUJA VAIZDAJUOSTĖ

DAINU ŠVENTĖ '98

Turime naują ir gražią praeitų metų dainų šventės vaidzajuostę.

Užsisakykite tel.:63411886

LIETUVOJE

KONCERTAS ŠVENTO KAZIMIERO BAŽNYČIOJE

Vilnius, balandžio 17 d. (ELTA). Velykinės muzikos ir susikaupimo valandas Kristaus Prisikėlimo šventės proga rengė Vilniaus Švento Kazimiero bažnyčia. Sekmadienį, balandžio 15 dieną, su Velykų švente vilniečius šiuose maldos namuose sveikino Valstybinis pučiamųjų orkestras "Trinitas". Skambėjo Georgo Frydricho Hendelio, Richardo Vagnerio, Juozo Naujalio, kitų kompozitorių kūriniai.

Antrąją Velykų dieną - balandžio 16-ąją - Šv. Kazimiero bažnyčioje giedojo Vaclovo Augustino vadovaujamas Vilniaus savivaldybės choras "Jauna muzika". Buvo atliekama Amerikos kompozitorių sakralinė muzika.

ČIURLIONIS PARYŽIUJE

Vilnius, vasario 25 d. (BNS). Prancūzijos mieste Grenoblyje meno muziejuje šeštadienį buvo atidaryta Mikalojaus Konstantino Čiurlionio darbų paroda. Ši paroda pratęs renginių ciklą, skirtą M. K. Čiurlionio 125-osioms gimimo metinėms paminėti, pranešė Užsienio reikalų ministerija. Parodos atidarymo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos kultūros ministras Gintautas Kėvišas, Grenoblio miesto meras, Lietuvos ambasadorė Prancūzijoje Asta Skaisgirytė-Liauškienė bei Lietuvos garbės konsulas P. Minonzio.

M. K. Čiurlionio pastelių ir grafikos paroda, 2000 m. lapkričio - 2001 m. sausio mėnesiais eksponuota Orsay muziejuje Paryžiuje, Grenoblio muziejaus direktoriaus bei Grenoblio ir Kaino komiteto iniciatyva buvo perkelta į šį miestą.

Paroda Grenoblio meno muziejuje veikė nuo vasario 24 iki balandžio 1 dienos. Jos metu Seimo narys, profesorius Vytautas Landsbergis bei Prancūzijos menotyriminkai skaitė paskaitas apie M. K. Čiurlionio kūrybą, kompozitoriaus muziką atliko Vilniaus Kvartetas.

LIETUVOS PREZIDENTO VIZITAS JAPONIJOJE

Osaka/Vilnius, balandžio 12 d. (ELTA). Ketvirtadienį Osakoje susitikę su Lietuvos Prezidentu Valdu Adamkumi, Japonijos užsienio prekybos organizacijos (JETRO) ir verslo bendruomenės atstovai pasidžiaugė, kad lietuviai verslininkai apie Japoniją žino daugiau nei patys japonai, ir pareiškė tikį, jog šis Prezidento vizitas padės geriau pažinti ir Lietuvą. Japonijos verslo atstovai pabrėžė, kad Osaka yra tinkamiausia vieta plėtoti dvišalį verslą ir užmegzti naujų kontaktų, praneša ELTA.

Prezidentas V.Adamkus pareiškė, jog lietuvių verslininkai neretai turi peržengti psichologinį barjerą, nes mūsų šalies verslo atstovai palyginti su giliais verslo tradicijas puoselejančiais Japonijos verslininkais yra naujokai. Lietuvos vadovas išreiškė viltį, kad šis abiejų valstybių verslininkų susitikimas padės tvirtus pamatus ateities bendradarbiavimui.

Pasak Prezidento spaudos tarnybos, seminare dalyvavo 70 didžiausių šiame Japonijos regione veikiančių kompanijų atstovai. Japonai domėjosi, ar Lietuvoje galima laisvai susišnekėti angliškai. Sužinoję, jog Lietuvoje gana dažnai vartojamos ne tik naglų, bet ir rusų bei lenkų kalbos, japonų verslininkai pabrėžė, kad tai turėtų paskatinti dvišalių ekonominių ryšių plėtrą.

Verslo seminare susirinkusius Japonijos verslininkus maloniai nustebino japoniškai kalbantis Lietuvos ūkio viceministras Rimantas Vaitkus, pristatęs šalies ūkio raidą. Lietuvos ekonominės plėtros agentūros vadovas Vytas Gruodis apžvelgė investicinį klimatą šalyje.

Balandžio 14d. Lietuvos vadovas taip pat apžiūrėjo Todaidžio šventyklą. Vakare Prezidentas grįžo į Tokiją. Penktadienį vakare Prezidentas V.Adamkus ir jį lydinti delegacija per Kopenhagą grįžo į Lietuvą.

*Eltos korespondentas
Mindaugas Mockus*

MUSU LIETUVA EM PORTUGUÊS

Danutė Bindokienė

DIA DE LUTO DA LITUANIA

Quando discutirmos sobre feriados, pressentimos felicidade, alegria e um humor festivo. Tristeza e dor parecem totalmente estranhas para conceito de festa. Até mesmo o Dia de Independência (16 de fevereiro) é celebrado com cerimônia, embora a independência tenha sido perdida uns meros 22 anos após sua declaração. Porém, desde então, na metade de junho de 1940, o "Dia de Tristeza", ou o "Dia de Luto e Dor", entrou na vida da nação lituana.

A vida da Lituânia independente se acabou no dia 15 de junho de 1940, quando o exército soviético invadiu o país. O sistema estatal inteiro acabou em mãos estrangeiras uma vez mais. Os bolcheviques se apressaram para abolir todos os sinais da existência da Lituânia livre. Cruzes eram afastadas de escolas, a instrução religiosa foi eliminada, enquanto era proibida a impressão de certos livros, jornais e revistas. A bandeira tricolor da Lituânia foi substituída imediatamente pela bandeira comunista vermelha, o Vytis trocado pelo martelo e pela foice. As forças armadas, a polícia, os governos municipais, todas as agências públicas e instituições eram controladas, os funcionários principais foram substituídos por comunistas locais ou por russos. Foram proibidas as organizações que antes operavam na Lituânia indepen-

dente, suas atividades foram paralizadas. O idioma Russo uma vez mais ressoou em escolas e escritórios, como nos velhos dias do czarismo, embora desta vez o lituano ainda fosse usado.

Alimentos, bens fabricados e outros produtos foram depressa transportados para a Rússia. O país inteiro estava debaixo de uma nuvem de medo e tristeza. Não obstante nenhuma oposição aberta contra a ocupação fosse evidente (protestos contra os invasores só eram impressos na clandestinidade; numa resistência que tentava se organizar), os bolcheviques esmagaram toda e qualquer desobediência até mesmo antes que fossem manifestadas.

Eles compreenderam bem a teimosia da Lituânia e sua determinação para lutar pela liberdade. Sabiam que os lituanos se revoltariam, assim que o primeiro terror da invasão enfraquecesse, e para impedir isto eles precisaram limpar o país de pessoas capazes de instigar resistência e assumir cargos de liderança no futuro. Os bolcheviques viram como tais todos os membros da Intelligencia, os fazendeiros prósperos e qualquer um que, na Lituânia independente, ocupasse cargos no governo ou no exército. O clero também foi incluído na lista de "inimigos indignos de confiança do povo."

A decisão para prender os lituanos e deportá-los para a Sibéria havia sido tomada em Moscou, em 1939, antes mesmo da ocupação da Lituânia. Assim que os russos marchassem para Lituânia no dia 15 de junho de 1940, uns 2.000 lituanos que ocupavam cargos responsáveis em educa-

ção, no governo, na indústria e em outras instituições, foram presos. As apreensões não pararam aí. Naquele ano, 10.000 pessoas estavam presas. Elas foram castigadas sem julgamento: algumas foram presas, ou deportadas para a Sibéria, enquanto outras foram executadas.

Ainda isto não bastou. Até mesmo foram planejadas deportações mais volumosas e foram levadas a cabo durante a noite de 14-15 de junho de 1941 (principalmente entre 1:00 e 4:00 horas DA MANHÃ). Caminhões cobertos do exército russo, com soldados armados, invadiram todas as aldeias, cidades, todas as ruas. Nesses caminhões foram enfiadas pessoas velhas, crianças, bebês, os doentes, homens e mulheres de todos os níveis sociais ou profissionais. Não houve um único lugar lituano, remoto que fosse, ficou intacto naquela noite terrível.

Os prisioneiros foram levados às mais próximas estações de via férrea. Lá eles foram "acumulados" em vagões de carga cujas janelas fechadas foram fechadas com tábuas de madeira. Famílias foram divididas: pais separados de suas crianças, maridos separados de suas esposas. Sem comida, água ou instalações sanitárias, as pessoas sofreram naqueles vagões fechados, sufocantes, até que o trem inteiro ficasse cheio. Então, o trem começou a mover-se para o leste e outra máquina vinha chegando formar um novo comboio de carros em substituição ao primeiro.

O país inteiro afundou em lágrimas e lamentações. Quando as apreensões em massa haviam sido executadas, alguma pessoas da família estavam longe de casa. Quando voltaram não encontravam mais os seus familiares. E não havia nenhum meio de se saber onde a família estava, por que razão estava presa ou que destino lhe haviam dado. Duran-

DELICIAS MIL ROTISSERIE

Tortas, tortas folhadas, doces, bolos, produtos importados, vinhos e comidas típicas lituanas. Fazemos cestas típicas lituanas. Rua Mons. Pio Ragazinskas, 17. Vila Zelina - Tel: 6341-3371

MARIA RITA Eventos

Happy-Hour Debutentes
Casamentos Breakfast
Cocktail Jantares
Rua Santa Beatriz, 65 - Vila Prudente
03153-979 São Paulo-SP F.6341-6031

Lucia M. J. Butrimavicius

Tradutora Pública Juramentada
Tel.: (011)6341-1449

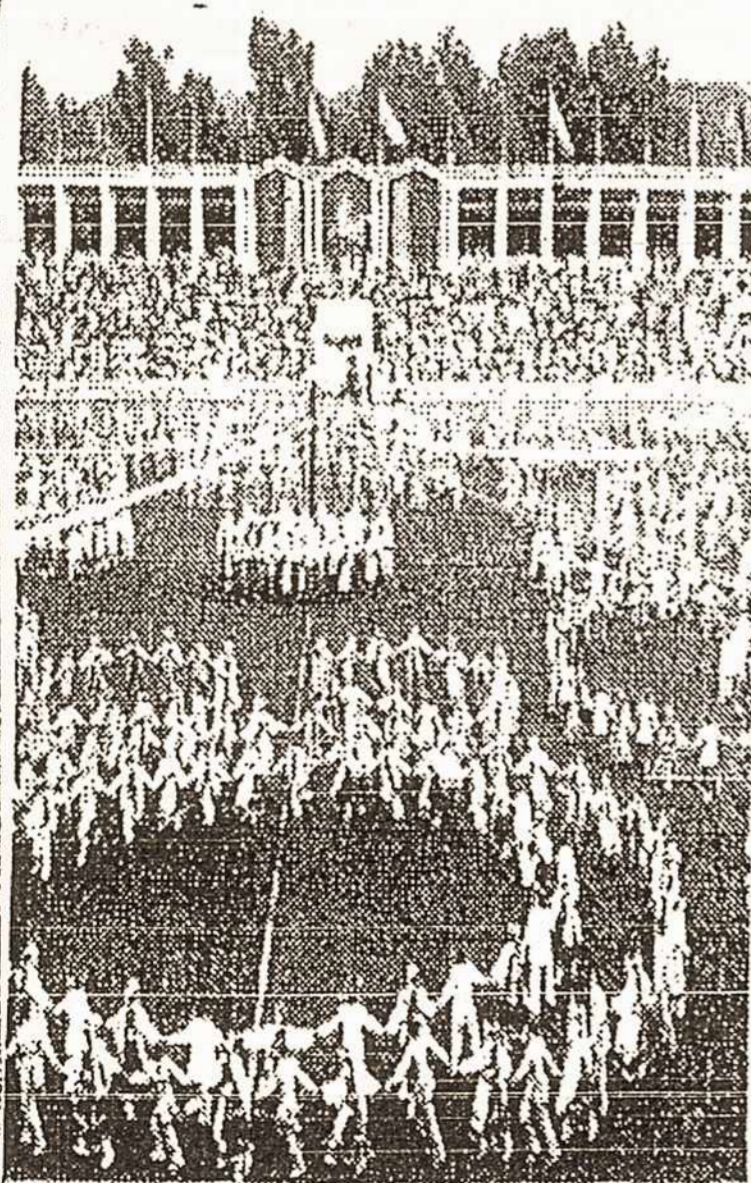
R. Monteiro Soares Filho, 456
V. Zelina, 03142-010 São Paulo-SP

te aquela noite horrorizante, mais de 34.000 lituanos foram presos Lituânia inteira e depois deportadas. Muitos deles pereceram durante a viagem para a Sibéria distante, especialmente os velhos ou doentes, os bebês ou aqueles simplesmente de saúde frágil.

As deportações tiveram uma parada temporária devido à escassez de vagões de carga para prisioneiros. Depois que a primeira leva de exilados foi internada seguramente em acampamentos de concentração em Altai, Kazakhstan e outros lugares da Sibéria, os vagões voltaram às estações de estrada de ferro da Lituânia para continuar as deportações. Listas de futuros deportados eram escrupulosamente preparadas para novas apreensões.

Mais adiante as deportações foram paralizadas pela guerra Russo-Germânica, que começou no dia 22 de junho de 1941. Como começasse a guerra, muitos lituanos ainda presos ou ainda não deportados foram para as profundidades da Rússia, onde eram selvagememente assassinados pelos russos que se retiravam. Outros prisioneiros foram libertados por lituanos que se rebelaram.

II PASAULIO LIETUVIU ŠOKIU ŠVENTE - 1998

TEMOS FITAS VIDEO DO
FESTIVAL DE DANÇAS

Com a segunda ocupação bolchevique (*iniciada em 1945 quando os alemães se retiraram da Lituânia*), foram retomadas as apreensões e deportações. No total, calcula-se que foram deportados 350.000 lituanos entre 1945 e 1950.

Desde a SEGUNDA GUERRA MUNDIAL, os lituanos que fugiram para os países livres do mundo ocidental, anualmente comemoram esses dias terríveis de junho de 1941. Muitos imigrantes se lembram ainda claramente do terror que assolou a população do país durante as apreensões e deportações. Muitos também perderam membros da família ou pelo menos amigos naquela noite terrível de 14 para 15 de junho.

Podemos comemorar os dias de agonia da Lituânia dentro de nosso círculo familiar, até mesmo com não-lituanos, lembrando os danos cruéis infligidos à Lituânia.

Informações sobre as atrocidades desse dia estão disponíveis em livros de história lituanos, na Enciclopédia Lituana - Lietuvių Enciklopedija, como em muitas memórias e livros publicados fora da Lituânia desde 1949. Matéria sobre a perseguição pode ser achado na Crônica da Igreja Católica da Lituânia, que foi publicada na clandestinidade, alcançou o Ocidente através de meios clandestinos, sendo reimpresso em livros grossos nos EUA. Foram publicados oito volumes em lituano. A Crônica também é publicada em inglês e espanhol. Embora a Crônica informasse principalmente sobre a perseguição dos católicos lituanos, também fornecia um quadro preciso da vida na Lituânia. Mais informações podem ser encontradas em "Violações de Direitos Humanos na Lituânia", publicada pelo Prof. Tomás Remeikis e também em outros livros.

O triste aniversário de junho é

uma oportunidade perfeita para se refletir e contar a outras pessoas as injustiças que a dominação estrangeira infligiu à terra de nossos antepassados.

RECOMENDAÇÕES À COMUNIDADE
A família pode rezar junto pelos mortos e pelos mártires de nossa nação e, se possível, assistir a serviços de igreja com outros lituanos. Em casa, amarre uma tira preta ao redor de um Vytis ou bandeira lituana, toque hinos lituanos ou música durante um período de reflexão. Com toda a família reunida, especialmente as crianças, leia poesia lituana sobre o amor da pátria, o sofrimento dela, seu passado honrado e a esperança de um mais luminoso amanhã.

Mencionaremos aqui mais algumas fontes, para que se tenha um quadro mais completo sobre o sistema de ocupação comunista e a situação do povo lituano debaixo daquela ocupação. Vale a pena conhecer estes fatos e passá-los para os amigos e conhecidos em nosso país de residência.

As poesias de Maironis, Bernardas Brazdionis, Kazys Bradūnas, ou outros escritores lituanos, são bastante apropriados para isto. O livro de Daumantas sobre lutadores de liberdade lituana (*partizanai*), que lutaram e morreram nas florestas da Lituânia ao término da SEGUNDA GUERRA MUNDIAL e no pós-guerra, constitui leitura perfeita para uma hora familiar de reflexão. O livro "*Kritusieji už laisvę*" ("Esses Que Tombaram pela Liberdade") por Vladas Ramojus (Būtėnas), em dois volumes; *Vėjas lekia lyguma* ("Vento voando sobre a planície"), por Aloyzas Baronas, e muitas outras publicações, oferecem muita informação sobre os que lutaram pela liberdade.

(Traduzido do inglês:
Colaboração de Ana Suzuki)

DICIONÁRIO
PORTUGUÊS - LITUANO
LITUANO - PORTUGUÊS
MŪSU LIETUVA

LENKAI PRIEŠ LIETUVIŠKAS MOKYKLAS

Rytų Lietuvoje tebevargsta lietuviškos mokyklos, persekiojamos lenkų veikėjų

„Kurier Wilenski“ š. m. birželio 25 d. laidojė rašo: „Tai jau tapo liūdna kasmetine tradicija: Glitiškių kaime birželio 20 d. rengiamos gedulingos iškilnės pagerbti šios vietovės gyventojams, kuriuos išžudė lietuviai policininkai.“

Susirinkusieji daugiau liūdėjo dėl kitos priežasties negu dėl įvykio prieš 52 metus. „K. W.“ birželio 25 d. laidojė rašo: „Paberžės vidurinės mokyklos mokytoja Teresa Berezinska (...) drebančiu ir nervišku balsu pranešė susirinkusiems, kad šiais mokslo metais Glitiškių lenkų šeimų vaikai eis į lietuvišką mokyklą. Ši žinia nustelbė visas kitas prakalbas. Vėliau „Kurier“ korespondentui buvo pasakyta, kad šiuo metu Glitiškėse

gyvena 7 lenkų šeimos, kurių tėvai savo noru pasiųs savo vaikus į pirmą lietuviškos mokyklos klasę, nors Glitiškių pagrindinėje mokykloje yra visos sąlygos mokytis lenkų kalba. (...) W. Tomaszewski (Lietuvos lenkų sąjungos Vilniaus rajono pirmininkas) pareiškė: „Sunku suprasti, kad lenkai savo noru atima vaikams galimybę mokytis tėvų kalba. Gėda – kreipėsi kalbėtojas į Glitiškių gyventojus – gėda jums prieš tuos, kurie žuvo vien todėl, kad buvo lenkai“. (Ne visai taip, J.B.).

Tas pats dienraštis birželio 18 d. laidos straipsnyje „Sugedęs obuolys niekam naudos neatneš“ ragina tėvus nesiųsti vaikų į lietuviškas mokyklas ir baigia šitaip: „Lenkas vaikas ne taps lietuviu vien todėl, kad baigs lietuvišką mokyklą. Bus kaip sugedęs obuolys, kuris niekam neduos naudos. (...) Glitiškėse dar nė vienas vaikas nėra įrašytas lenkiškon klasėn, kai tuo tarpu lietuviškoje mokykloje jau yra 17 pareiškimų...“

Dar „tarybiniais“ laikais buvo pastebėta, kad lenkiškos mokyklos nepakankamai gerai išmokydavo lietuvių ir rusų kalbų, ir jų absolventai turėjo sunkumų įstoti į aukštesnias mokyklas. Todėl didelė dalis lenkų tėvų siuntė savo vaikus į rusišką mokyklą. Žlugus sovietų valdžiai rusų kalba tapo mažiau reikalinga, ir lenkai tėvai pasiuntė vaikus į lenkiškas mo-

kyklas. Dalis jų greit pastebėjo, kad problema liko ta pati ir jie nukreipė savo vaikus į lietuvišką mokyklą. Kol lenkai leido vaikus į rusišką mokyklą, buvo ramu, bet kai jie juos ėmė siųsti į lietuvišką mokyklą, kilo triukšmas. Lenkų frakcijos seimo narys J. Mincewicz pasakė, kad Lietuvoje prievarta yra bandoma lenkus nutautinti. Vilniaus ir Šalčininkų rajonų lenkiškos savivaldybės neduoda lietuviškoms mokykloms patalpų, nubalsavo Turgeliuose neleisti įsteigti penktos lietuviškos klasės, žadama taip pat nesteigti penktos klasės ir Sužionyse. Tai daroma siekiant priversti tėvus siųsti vaikus į penktą lenkišką klasę ir tuo būdu sužlugdyti visą lietuvišką mokyklą.

„Lietuvos aidas“ š. m. birželio 6 d. laidojė rašo, kad prieš šios akcijos prisideda Turgelių klebonas kun. Aszkielowicz, kuris važinėja po kaimus ir ragina tėvus nesiųsti vaikų į lietuvišką mokyklą. Glitiškių tėvai dėl vaikų leidimo į lietuvišką mokyklą buvo sugėdinti, o jų vaikai pavadinti „sugedusiais obuoliais“.

Šalčininkų rajono vyresnio amžiaus čiabuvių pamėna, kad jų seneliai kalbėjo lietuviškai. Tarpkario metais vien tik Dieveniškų valsčiuje buvo šešios lietuviškos mokyklos. Jos vėliau buvo Lenkijos valdžios uždarytos. Argi Lietuvos valstybėje lietuviškos mokyklos vėl bus žlugdomos? J.B.

CONSULTORIO NEDICO-DENTARIO
Rua Barão de Pirai 32 - V. Zelina
Tel.: 6341-8349

Dra. Rosana Tumas

C.R.M.78.442

Pediatria - nutrição infantil

Dra. Simone Laucis Pinto

C.R.O.39.599

Odontologia - ortodontia

APRENDA A CANTAR EM LITUANO

COM FITA CASSETTE DE CANTOS POPULARES LITUANOS

Dicção clara. Acompanha a letra

LINKSMAI DAINUOKIME

ENVIAMOS PELO CORREIO

(fita + correio = R\$.5,00)

PROCURO SOCIO(A)
para montar fabrica
de vela. Contatos c/
José pelo F94391761

MŪSŲ MIRUSIEJI

SESELĖ MARIJA BERNARDA JOANA AŠKINYTĖ

su šiuo pasauliu atsiskyrė ir, su uždegtu žibintu, nuėjo pasitikti dangiškojo sužadėtinio balandžio 25 dieną.

Joana Aškinytė buvo gimusi Utenoj 1920 m. Liepos 1 d. Augustino ir Veronikos Maniušytės Aškinių šeimoje, kurioje dar buvo keturi broliai ir dvi seserys. Brazilijon atvyko 1929 metais ir, po kelių metų, įsikūrė Vila Zelinoj. Čia lankė Vila Belos Vytauto Didžiojo lietuvišką mokyklą.

Seselėms Pranciškietėms atvykus į Vilą Zelina, Joana susidomavo jų darbu ir 1941 m. va-

sario mėnesį prašėsi įstoti į jų kongregaciją. Joana buvo pirma kandidatė į kongregaciją Brazilijoj. Padariusi apžadus, pasirinko Marijos Bernardos vardą.

Seselė Marija Bernarda baigė gimnaziją ir universitetą, tačiau tuo pačiu metu jau mokytojavo V. Alpinos, V. Belos ir V. Zelinos mokyklose. 1960 m. dėstė matematiką ir paišybą Šv. Mykolo Arkangelo gimnazijoj ir 1963 iki 1977 buvo jos direktorė.

1979 metais Pio XII kolegijoj – Morumbi veda socialinės priežiūros vaikams ir šeimoms įstai-gą. Šiam artimo meilės darbui buvo atsidėjusi iki 1999 metų kovo mėnesio kai buvo ištikta paralyžiaus. Dabar jau seselei reikėjo

nuolatinės priežiūros. Kitai trombozei ištikus šių metų vasario mėnesį, buvo paguldyta Paulistano ligoninėj, iš kurios daugiau neišėjo.

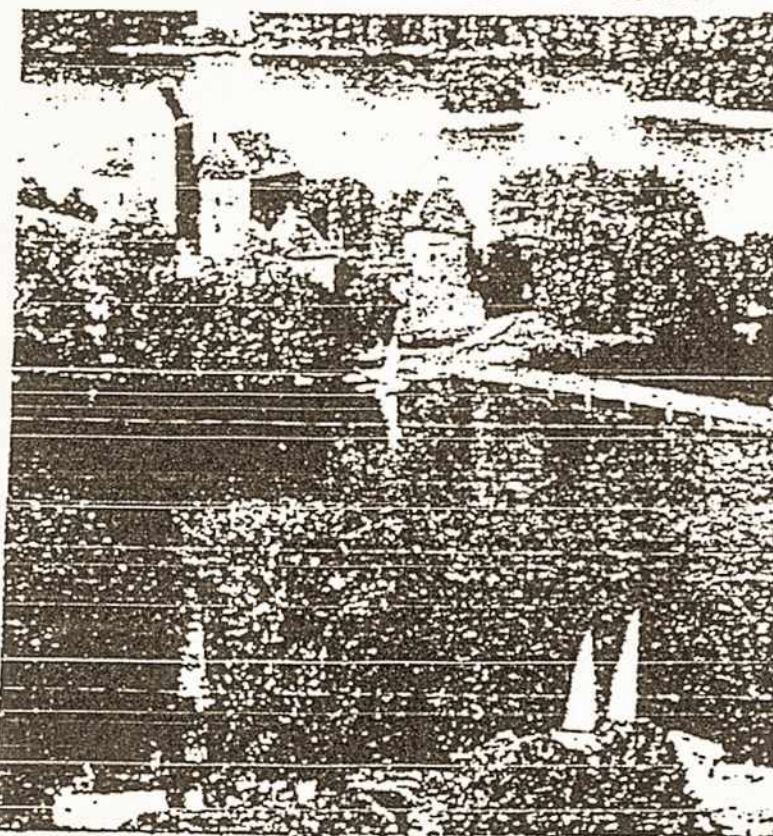
Seselė Bernarda buvo pašarvota šv. Mykolo Arkangelo kolegijos salėje. Mišias prie karsto laikė kun. Ivan R. Danhoni ir Petras Rukšys. Buvo palaidota Švč. Sakramento kapinėse, kur seselės turi kongregacijos kapą. 7-tos dienos Mišias V. Zelinos bažnyčioje laikė kun. Petras Rukšys.

Mūsų seselės lietuvaitės, viena po kitos keliauja amžinybėn. Tikėkimės, kad seselės Bernardos pasiaukojimas galės sužadinti naujų ir gausių pašaukimų mūsų kolonijoj.

SVEČIAI IŠ LIETUVOS: Kun. Jonas Paulauskas(k.) Gargždų Šv. Mykolo Arkangelo parapijos klebonas ir kun. Juozas Pečiukonis iš Marijampolės, Šv. Vincento Pauliečio parapijos klebonas. Svečiai laikė lietuviškas pamaldas kovo 25 dieną Šv. Juozapo parapijos bažnyčioje V. Zelinoj ir po to svečiavosi Šv. Juozapo ketmošiuje ragaudami lietuviškų valgių mūsų "barakoj"

GRAŽI LIETUVA

**VAIZDAJUOSTĖ APIE LIETUVOS
GAMTĄ IR MIESTUS**

E. ALIŪNIS-IMÓVEIS E ADVOCACIA

Creci 42.877

**LOCAÇÃO, VENDAS E ADMINISTRAÇÃO
ADVOCACIA EM GERAL**

Sufvarkome dokumentus pardavimui ir išnuomavimui

Darbo valandos: 8:30 iki 18:00 val.
Galima susitarti skirtinga valanda pagal
pageidavimą visuose pafarnavimuose.
Tel.: 6345-5950 e 6345-6302

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINIS KONSULATAS
SAN PAULYJE**
Consulado Geral da Republica
da Lituania em São Paulo

JONAS VALAVIČIUS
Consul Honorário

Rua Manuel Pereira Guemaráes, 87
Santo Amaro
04722-030 SÃO PAULO - SP
Tel.: 5681-0658, Fax: 5521-4182
E-mail: litucons@uol.com.br
Especiente: 14:00 às 17:00 hs

MŪSU ŽINIOS

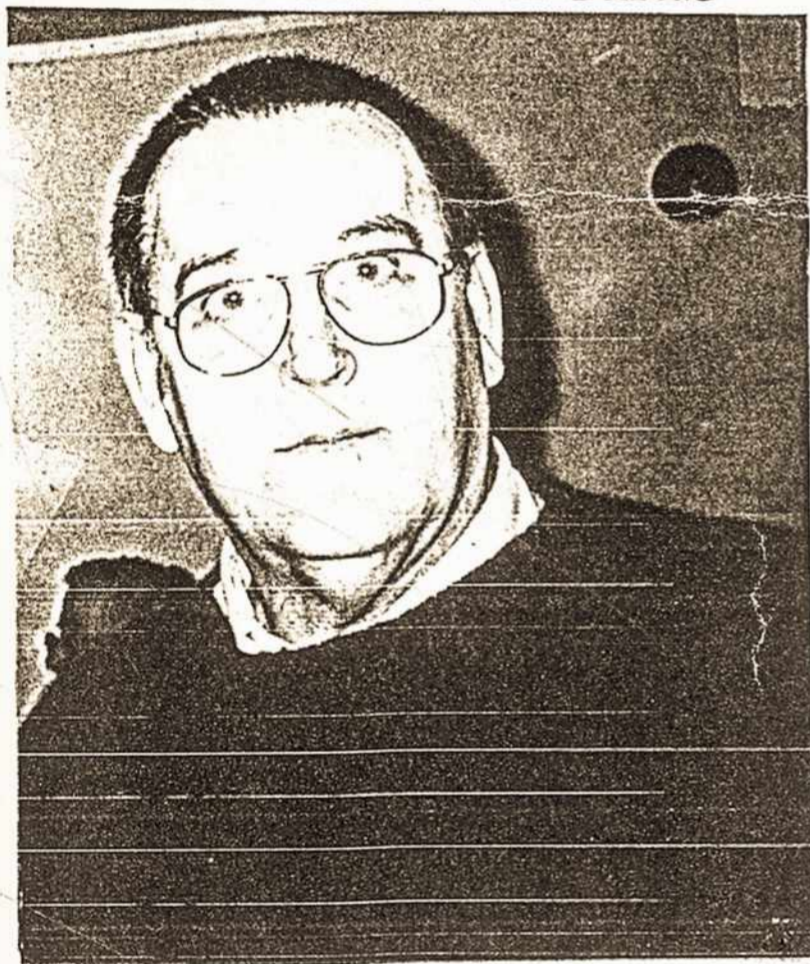
MINĖSIME LIETUVOS HOLOKAUSTĄ

1941 m. birželio 14-15 dienomis rusu kariuomenė pradėjo Lietuvoje masinius išvežimus į Sibirą. Šių įvykių vertingą aprašymą turime LM-vos vedamajame Danutės Bindokienės straipsnyje. Tą straipsnį, su rašytojos Onos Suzuki pagalba, išsiuntinėjome spaudai ir mūsų turimiems E-mailo adresatams.

Mes paminėsime visus bolševikmetyje žuvosius tautiečius sekmadienį, birželio 17 dieną su Mišiom 11 val. Ir trumpu minėjimu bažnyčioje po Mišių.

Nors kervirtadienį bus Dievo Kūno šventė, taigi ligis savaitgalis ir daug kas išvažinės iš miesto, vistik tikimės, kad daug tautiečių dalyvaus šiame svarbiame mūsų tautai minėjime.

MIELAS SVEČIAS

Jonas Aleksandras Dielinikaitis,

po trijų metų, kai mus paloko, vėl avyko savo draugų ir pažįstamų aplankyti gegužės 16 dieną.

Jonas A. Dielinikaitis yra gyvenęs 20 metų S. Paule. Daug metų dirbo Kodak kompanijoje kaip kompiuterių programatorius ir paskui privačioj iniciatyvoj. Prieš 4 metus buvo pusmetį Lietuvoj ir vėliau nuvyko į JAV-bes į kunigų seminariją netoli Bostono. Mūsų vyskupo Pauliaus A. Baltakio orientuojamas, dabar jau baigė antrus teologijos metus. Sekančiais metais gaus diakono šventimus ir, dar po vienerių metų, bus iššventintas į kunigus. Mes tikimės, kad tiek diakono, kiek kunigystės šventimai galės įvykti pas mus: jug Jonas Aleksandras buvo mūsų šv. Kazimiero parapijos narys.

Jonas A. netik lankė savo draugus ir pažįstamus, bet taip pat daug padėjo kun. Petru Rukšiu darbuose su kompiuteriu. Esame pasityžę padaryti Brasilijos lietuvių "page"-puslapį, kur tilptų visa Brazilijos lietuvių imigracijos ir veiklos istorija.

LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

STOIML-VOS NUI ERIO

GARBES LEIDEJA

HELENA BUITVIDAITĖ

mirusių tėvelių POVILO ir MAGDALENOS pagerbimui.

Nuoširdžiai dėkojame mielai ML-vos skaitytojai Helenai už paramą spaudai ir pagarbiai prisimename mūsų kolonios veikėjus Povilą ir Magdalena.

Redakcija ir administracija

Jonas A. Dielinikaitis išskrido į Argentiną birželio 8 d. o 13 dieną skris atgal į semnariją JAV-bės. Linkime sėkmės naujiems mokslo metams ir iki pasimatymo sekančių metų diakono šventimams mūsų parapijoj.

IŠVYKSTA LIETUVON

Mūsų skaitytojai dar prisimena, kai kasmet būdavo ruošiamos ekskursijos į Lietuvą. Daug kas jomis pasinaudojo. Dabar eina gandai, kad yra kita ekskursija į Lietuvą. Iš tiesų, niekas neregė ekskursijos, o tik keli draugai susidėjo skristi kartu, kad gautų kokią nuolaidą. Pradžioj susidarė 15 asmenų, o dabar jau yra 23 keliauninkai. Tokiai didelei grupei reikia ir kapeliono, taigi ir kun. Petras Rukšys kartu keliauja. Išvykimo data: birželio 18, o sygrįžimas liepos 6

UŽSIMOKĖJO už ML-vą

Ana Jasiūnas	RS. 35,00
Matias Baltrušis	" 50,00
Jonas Butkus	" 20,00

LIETUVOS GEDULO DIENA

SEKMADIENĮ, BIRŽELIO 17 DIENĄ

MINĖSIME LIETUVOS GENOCIDO DIENĄ - SIBIRO TRĖMIMUS

11:00 VAL. MIŠIOS IR MINĖJIMAS BAŽNYČIOJE

VISAME PASAULYJE LIETUVIAI MINI SAVO TAUTOS TRAGEDIJĄ IR NORI, KAD PASAULIS NEPAMIRŠTŲ MŪSŲ TAUTOS HOLOKAUSTO.

VISI SKAITLINGAI DALYVAUKIME